

Ringmärkningen vid Asköviken 1996

Thomas Pettersson

1560 fåglar ringmärktes vid Asköviken 1996. Till det kommer ytterligare 67 redan märkta fåglar som kontrollerades. Resultatet visar bl a på en minskning av antalet häckande buskqvättor, medan blåmes däremot har ökat.

För tredje året i rad genomfördes standardiserad fångst och ringmärkning på två platser under månaderna maj, juni, juli och augusti, dels i bladvassmiljö, dels i busk- och gräsmark. Metod och fångstlokaler har tidigare beskrivits (Pettersson m. fl. 1995). Resultaten från 1994 och 1995 har redovisats av Pettersson m. fl. (1995) resp. Pettersson (1996).

För att ytterligare utöka antalet arter som kan jämförbara värden, gjordes försök även i år med fångst på en slätterhävdad strandäng. Försöken avbröts efter ett synnerligen magert utbyte. Ett nytt försök avses göras på annan plats på strandängarna under 1997 eftersom det är angeläget att också få kunskap om hävdgynnade arters utveckling i området. En fjärde märkplats, i ädellövskog, planeras också till 1997.

Totalt ringmärktes 1560 fåglar vid Asköviken under året. Därtill kommer kontroller av 63 fåglar, märkta tidigare år vid Asköviken, samt 4 med främmande ring, inalles 1627 fåglar. Detta är hela 61 % fler än vad som fångades 1995.

Väder, vatten och bladlöss 1996

Samtliga väderdata är hämtade från SMHI:s

väderstation Västerås-Hasselö, belägen ca 12 km nordost om Asköviken, och som publiceras i *Väder och Vatten* (SMHI 1996). Vintern 1995/96 var kallare än normalt och våren sen. Försommarsvärdet kan sammanfattas som bedrövt, d. v. s. kallt och regnigt. Temperaturunderskottet i maj och juni var hela 2.8° och 32 % mer regn än genomsnittligt föll. Åven juli månad var sval och nederbördsrisk och högsommar med värmeöverskott inföll först i augusti. Vårfloden 1996 var mycket blygsam med +12 cm över medelvattenstånd som högsta uppmätta värde.

Förekomsten av bladlöss på bladvass var den näst lägsta sedan mätningarna startade 1991, endast 54 % av medelvärdet och därtill ovanligt sen. Kulmen inföll först i

Tabell 1. Förekomst av bladlöss vid Asköbacken 1991-96. Värdena baseras på en uppskattning i genomsnitt var tionde dag i juli och augusti av antalet bladlöss på femtio vassblad. Poäng för förekomst har givits enligt följande: inga löss = 0 poäng; 1-10 löss = 1 poäng; 11-100 löss = 2 poäng; 101-1000 löss = 3 poäng; o.s.v. Index 100 = medelvärdet för åren 1991-96.

	År					
	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Index	98	146	126	161	16	54
Poäng	255	380	328	419	42	141

Kärrensöppa var en av de ovanligare arter som ringmärktes 1996. Foto: Magnus Hellström

Tabell 2. Resultat i form av populationsstorlek (antal fångade adulta), häckningsframgång (andel fångade årsungar av totalfångsten) samt mellanårsöverlevnad (andel återfångade adulta mellan år) för några utvalda arter.

Art	Populationsstorlek			Häckningsframgång (%)			Överlevnad (%)		
	1994	1995	1996	1994	1995	1996	94-95	95-96	
Buskqvätta	11	12	7	15	25	0	9	0	
Sävsångare	27	30	28	63	63	87	7	3	
Rörsångare	122	155	168	53	58	66	9	6	
Törnsångare	22	12	12	56	60	59	14	0	
Lövsångare	18	9	6	62	77	94	0	0	
Skåggmes	9	30	28	47	73	88	0	3	
Blåmes	3	5	9	93	75	86	0	40	
Grönfink	20	23	7	47	12	0	10	4	
Gulspurv	22	12	14	19	37	30	18	33	
Sävsparv	100	90	86	60	36	64	17	12	

Appendix 1. Fångade (ringmärkta + kontrollerade) fåglar vid Asköviken i 1996 fördelade på fångstprogram. A: Asköbacken 7 maj - 24 augusti. B: Stenarna 9 maj - 24 augusti. C: Fångst utanför standardprogrammet. I de få fall summakolumnen inte stämmer med summan av A+B+C beror detta på att samma individ kan figurera i mer än en kolumn.

Art	A	B	C	Total
Vattenrall			1	1
Kärnsnäppa			1	1
Enkelbeckasin		4	4	4
Skogssnäppa	1			1
Grönben			5	5
Svartarna			42	42
Trädpiplarka	1			1
Gulärta	2	1		3
Sädesärta	2	9		11
Gårdsmyg		3	3	3
Rödhake		2	2	2
Näktergal		2	2	4
Blåhake	4			4
Buskkvätta	2	5		7
Stenskvätta		1		1
Kolltrast	1			1
Björktrast		2		2
Rödvingetrast		7		7
Gråhoppssångare		2		2
Sävsångare	198	12	3	213
Kärrsångare	2			2
Rörsångare	495	3	6	504
Trastsångare	2			2
Ärtsångare		6		6
Törsångare	5	24		29
Trädgårdssångare		4		4
Lövsångare	82	15		97
Skåggmes	240		26	266
Entita		1		1
Blåmes	61	4	29	93
Talgoxe	1	4	5	10
Tömskata		5		5
Stare		3	4	7
Pilfink		8		8
Bofink		2		2
Grönfink		7		7
Hämling	3		1	4
Gulspurv		20		20
Sävsparv	212	25	5	238
Summa	1314	165	147	1627
Antal arter	18	23	17	39

mittens av augusti mot normalt ett par veckor tidigare. Se tabell 1.

Resultat

Markanta förändringar i den häckande populationens storlek, d. v. s. antalet fångade adulta fåglar, noterades i första hand hos buskskvätta (-42 %), blåmes (+80 %) och grönfink (-70 %). Små eller inga förändringar noterades hos övriga talrika arter som sävsångare, rörsångare, törsångare, lövsångare, skåggmes, gulspurv och sävsparv.

Beträffande törsångare och gulspurv bestod därmed de låga nivåerna efter en kraftig minskning från 1994.

Skåggmesen höll alltså ställningarna mycket bra (28 adulta 1996 mot 30 adulta 1995) trots den mycket kalla, men snöfattiga, vintern.

Häckningsframgången, d. v. s. andelen fångade årsungar av totalfångsten, 1996 var för flertalet arter uppenbarligen hyggligt. Två arter, buskskvätta och grönfink, svarade dock för rejäla bottennapp och av dessa fångades inte en enda årsunge under 1996! Arter med de högsta reproduktionstalen under den treåriga projektperioden var

Rödvingetrast. Foto: Magnus Hellström

sävsångare, rörsångare, lövsångare, skåggmes och sävsparv.

Genom återfångst av adulta fåglar erhöles ett relativt mått på överlevnaden från ett år till ett annat. Årets siffror var generellt lägre än förra årets, både vad gäller kortflyttare och tropikflyttare. Tre undantag finns dock, nämligen skåggmes, blåmes och gulspurv, samtliga troligen till övervägande delen stannfåglar.

För de vanligaste arterna har de tre årens resultat sammanställts i tabell 2.

Återfynd och kontroller

Sedan förra årsrapporten har Ringmärkningscentralen (RC) förmedlat nio kontroller eller återfynd av vid Asköviken ringmärkta fåglar. Dessa fördelar sig på rörsångare (5), trastsångare (1), skåggmes (2) och sävsparv (1) och uppgifterna förtecknas i appendix 2. I appendix 3 förtecknas uppgifter rörande kontroller gjorda vid Asköviken av fåglar som ringmärkts annorstädes och som det senaste året förmedlats av RC.

Tack!

Jag vill rikta ett tack till markägarna runt Asköviken på vars mark studierna utförts, och till alla andra, arrendatorer, djurägare, grannar m. fl., som på ett eller annat sätt berörts, för er generösa inställning till verksamheten. Jag vill också tacka alla de som medverkat mer handgripligt 1996: Lars Dahlberg, Daniel Green, Maria Hoflin, Leif Johansson, Helena Lundqvist, Markus Rehnberg, Christer Svensk. Verksamheten 1996 har i vanlig ordning bedrivits med stöd av Asköviksfonden WWF samt med erforderliga licenser, dispenser och tillstånd.

Litteratur

Pettersson, Th. 1996. Ringmärkningsen vid Asköviken 1995. *Fåglar i Västmanland* 27: 184-191.
Pettersson, Th., Rehnberg, M. & Svensk, Ch. 1995. Ringmärkningsen vid Asköviken 1994. *Fåglar i Västmanland* 26: 23-31.

Thomas Pettersson, 021 - 13 81 76

Gråhoppssångare.

Foto: Magnus Hellström

Aterfynd av fåglar märkta vid Asköviken

Appendix 2. Förteckning över kontroller och återfynd på annan ort av fåglar ringmärkta vid Asköviken, förmedlade av Ringmärkningscentralen sedan förra årsrapporten (Pettersson 1996). Om ej annat anges är fågelin kontrollerad av ringmärkare. Första raden redovisar märkningen och följande rad(er) kontroller/återfynd. Längst till vänster i tabellen står ringnumret. Sedan följer datum följt av uppgift om ålder och kön samt plats. Avståndet mellan märkplats och kontroll- eller återfyndspåts anges i km, riktningen på en 360-gradig skala förtydligat med ungefärligt väderstreck (t. ex. SE = sydöstlig riktning) samt tidsrymden mellan märkning och kontroll.

Ålder anges med följande beteckningar: pull = bounge, 1k = fågel i sitt första kalenderår (född märkäret); 2k = fågel i sitt andra kalenderår; 2k+ = fågel i sitt andra kalenderår eller äldre; 3k+ = fågel i sitt tredje kalenderår eller äldre. ♂ = hanne; ♀ = hona.

Datum har satts inom parentes då rapporten inte angivit fynddatum, och brevet datum eller poststämpel använts. Uppgifterna är ordnade artvis och i kronologisk ordning efter ringnummer.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

BB 46407	2k+	Asköviken, bäcken / 1161 km / 222° (SW) / 4 år 51 dag.
96-08-21	2k+	Belgien, Limburg, Wijchmaal
BE 45364	2k+	Asköviken, bäcken / 1196 km / 219° (SW) / 1 år 7 dag.
96-08-15	2k+	Belgien, Liege, Cerexhe, Heuseux
BE 45703	1k	Asköviken, bäcken / 1186 km / 225° (SW) / 28 dag.
96-08-16	1k	Belgien, Antwerpen, Ekeren
BE 45906	1k	Asköviken, bäcken / 220 km / 215° (SW) / 21 dag.
96-08-30	1k	Småland, Skärstad, Landsjön
BD 65087	1k	Asköviken, bäcken / 1204 km / 219° (SW) / 2 år 327 dag
96-08-10	2k+	Belgien, Liege, Tancremont

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

3313213	2k+ ♀	Asköviken, bäcken / 62 km / 233° (SW) / 3 år 275 dag
95-05-24	3k+ ♀	Närke, Hjälmaren, Segersjö

Skäggsme *Panurus biarmicus*

1ED93696	1k ♀	Asköviken, bäcken / 24 km / 128° (SE) / 1 år 70 dag
96-07-21	2k+ ♀	Södermanland, Söderfjärden, Idö
96-09-25	2k+ ♀	Södermanland, Söderfjärden, Idö
1ED93698	1k ♂	Asköviken, bäcken / 24 km / 128° (SE) / 1 år 70 dag
96-07-21	2k+ ♂	Södermanland, Söderfjärden, Idö
96-09-25	2k+ ♂	Södermanland, Söderfjärden, Idö

Sävspurv *Emberiza schoeniclus*

1ED93415	2k+ ♀	Asköviken, bäcken / 1659 km / 200° (SSW) / 125 dagar
94-10-31	1k+	Italien, Pavia, Gerenzago (funnen, nyligen död)

Kontroll av fåglar ringmärkta på annan ort

Appendix 3. Förteckning över kontroller vid Asköviken av annan ringmärkta fåglar, förmedlade av Ringmärkningscentralen sedan förra årsrapporten (Pettersson 1996). Första raden redovisar märkningen och följande rad(er) kontroller/återfynd. I övrigt se förklaring i appendix 2.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Icona	94-08-24	1k ♀	Spanien, Valladoloid, Castronuno
323148	95-06-28	3k+ ♀	Asköviken, bäcken / 2511 km / 29° (NNE) / 308 dag

BC 77140	92-08-15	1k	Södermanland, Husby-Rekame, Tandlaviken
	96-06-29	3k+ ♀	Asköviken, bäcken / 26 km / 6° (N) / 3 år 319 dag
BJ 11102	95-09-10	1k	Södermanland, Husby-Rekame, Narsjöfjärden
	96-08-09	2k	Asköviken, bäcken / 22 km / 5° (N) / 334 dag

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

3423685	96-06-30	pull	Närke, Hjälmaren, Segersjö
96-08-18	1k	Asköviken, bäcken / 62 km / 53° (NE) / 49 dag	

Skäggsme *Panurus biarmicus*

1EE04696	94-10-08	1k+ ♂	Södermanland, Söderfjärden, Idö
96-08-09	2k+ ♂	Asköviken, bäcken / 24 km / 308° (NW) / 1 år 306 dagar	

Aterfynd utanför Sverige av sävspurv och rörsångare märkta vid Asköviken, samt kontroller av fåglar som märkts utanför landet.

• Aterfynd av fågel märkt vid Asköviken.

x Fågel som kontrollerats vid Asköviken, märkplats angiven.

— Sävsparv

— Rörsångare

